

Een belangrijke tak die de laatste jaren meer en meer groei heeft gekregen in het doelgroepspecifiek jeugdwerk met MKJ is het vindplaatsgericht werken. Dit methodisch kenmerk van voornoemd jeugdwerk vonden we goed uitgelegd in een artikel voor Krax, vakblad van het jeugdwerk, jaargang 4, nummer 3, september-oktober-november-2004.

Vindplaatsgericht werken

ALLE FAQ's OP EEN RIJTJE.

Erik Castermans

Even terug naar Krax-nummer 1, jaargang 1. We schreven toen dat het jeugdwerk steeds meer interesse toonde voor de methodiek 'vindplaatsgericht werken'. Vandaag stellen we vast dat deze trend zich heeft doorgezet: meer organisaties zetten jeugdwerkers in om kinderen en jongeren buiten de muren van de werking op te zoeken. Maar tegelijkertijd stellen we ook vast dat over de doelstellingen en methodes van het vindplaatsgericht werken veel onduidelijkheid leeft. Daarom: een vraag-en-antwoord.

Niks nieuws onder de zon

Vraag: Is vindplaatsgericht werken iets nieuws of net niet?

Antwoord: In tegenstelling tot wat sommigen denken is het vindplaatsgericht werken niet nieuw, noch in het welzijnswerk, noch in het jeugdwerk. Cardijn bijvoorbeeld, oprichter van de KAJ, stond jonge werknemers aan de poort van de fabrieken op te wachten. Heel wat van de eerste welzijnsinitiatieven begonnen met de mensen thuis op te zoeken. Meisjeswerksters in het jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren hebben de traditie om meisjes regelmatig bij hen thuis te bezoeken. Heel wat jeugdbewegingen doen wervingsacties op school. Dit zijn allemaal voorbeelden van vindplaatsgericht werken.

Vraag: Is er een moment aan te duiden dat de methodiek ingang vindt?

Antwoord: In de jaren tachtig komen welzijnsinitiatieven tot de ontdekking dat ze er steeds moeilijker in slagen om hun doelgroep te bereiken, een bereikbaarheidsprobleem dus. Sommigen merken ook dat het aanbod niet voldoende aangepast is aan de reële behoeften, cultuur, waarden en normen van hun doelgroep. Daardoor ontstaan er conflicten tussen werkers en de doelgroep, een hanteringsprobleem dus. Vanuit het bereikbaarheidsprobleem gaan een aantal organisaties vanaf de jaren tachtig dan ook experimenteren met een meer offensieve aanpak: als de mensen niet naar ons komen, dan gaan we ze zelf opzoeken. De meest in het oog springende werkvorm die daardoor ontstaat, is het straathoekwerk.

De eerste straathoekwerkprojecten bewijzen dat deze werkvorm uitermate geschikt is om bepaalde doelgroepen te bereiken en een brug te slaan tussen hen en de welzijnsinstanties. Het krijgt dan ook navolging:

- een aantal diensten richten straathoekwerkprojecten op om met mensen te werken die niet meer hanteerbaar zijn in de reguliere werking;
- een aantal welzijnsinstellingen nemen een aantal methoden van het straathoekwerk over;
- ...

Vraag: Werden deze projecten allemaal op dezelfde manier aangepakt?

Antwoord: Neen, het is net in deze bloeiperiode dat de verwarring ontstaat, zowel in de gebruikte terminologie als in de invulling van die verschillende termen. Een treffend voorbeeld hiervan was een rijkswachtbrigade die via de pers bekend maakte dat ze een straathoekwerkproject gestart waren.

Kinderen vind je overal**Vraag: Is het jeugdwerk ook gevolgd?**

Antwoord: Jazeker, ook daar groeide de interesse voor het vindplaatsgericht werken, zeker de laatste jaren. Ook het jeugdwerk heeft het moeilijk om bepaalde groepen kinderen en jongeren te bereiken. En ook het jeugdwerk heeft met bepaalde kinderen en jongeren een hanteringsprobleem.

Vraag: Op welke manier kan vindplaatsgericht werken vorm krijgen in het jeugdwerk?

Antwoord: Vindplaatsgericht werken verschilt fundamenteel van een pure aanbodwerkwijze. Een aanbodwerkwijze vertrekt van een aanbod waar kinderen en jongeren uit eigen beweging op afkomen en gebruik van maken. Bij vindplaatsgericht werken verlaag je de drempel door acties te ondernemen of door activiteiten te organiseren op plaatsen waar de kinderen of jongeren die je wil bereiken zich bevinden. Dat kan in een wijk zijn, bij hen thuis, op café, op school ...

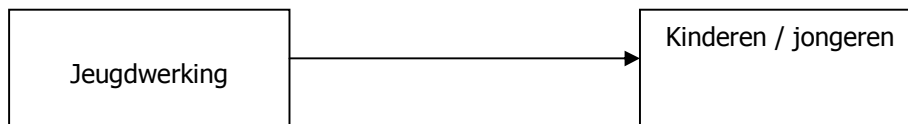
Vindplaatsgericht werken kan echter heel wat richtingen uitgaan. We kunnen hierbij vier grote vormen onderscheiden (zie ook schema).

1. Een aanbodwerkwijze in het eigen milieu van de kinderen en jongeren
Jeugdwerkers brengen een aanbod naar het milieu van de betreffende kinderen en jongeren, zodat ze niet naar de organisatie moeten afzakken.
2. Een aanbodwerkwijze met actieve en offensieve wervingsacties
Jeugdwerkers doen een aantal wervingsacties in het milieu van de kinderen en jongeren (1) om hen te motiveren om naar de werking te komen (2).
3. Een aanbod ontwikkeld op basis van offensieve contacten met kinderen en jongeren maar dat plaatsvindt in de eigen werking
Een jeugdwerking neemt voordat ze een aanbod uitwerkt, contact op met de kinderen en jongeren in hun milieu (1) en leren hun mogelijkheden en behoeften kennen door goed naar hen te luisteren. Op die manier bouwen de jeugdwerkers ook al een relatie met die kinderen en jongeren op. Op basis van de verzamelde informatie wordt er een aanbod uitgewerkt (2) waarvoor ze vervolgens de kinderen en jongeren motiveren om naar de werking te komen (3), al dan niet met een aantal wervingsacties. De reeds opgebouwde relatie met de kinderen en jongeren is hierbij een niet te onderschatten voordeel.
4. Een aanbod ontwikkeld op basis van offensieve contacten met kinderen en jongeren dat plaatsvindt in het eigen milieu van die kinderen en jongeren
Een jeugdwerking neemt voordat ze een aanbod uitwerkt, contact op met de kinderen en jongeren in hun milieu (1). Op basis van de verzamelde informatie werkt ze een aanbod uit (2). Ze doet het aanbod in het milieu van de kinderen en jongeren (3).

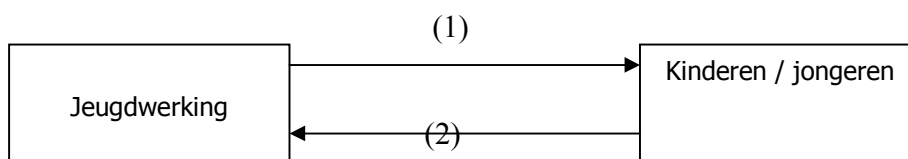
De mogelijkheden tot vindplaatsgericht werken zijn dus divers. Er zijn reeds heel wat jeugdwerkingen die op de een of andere manier reeds vindplaatsgericht werken, soms zelfs onbewust. Wel verschilt de mate waarin de drempel om deel te nemen naar beneden gaat. Bij de vierde vorm ligt de drempel voor kinderen en jongeren bijvoorbeeld heel wat lager dan bij de eerste vorm.

Schema: vier vormen van vindplaatsgericht werken

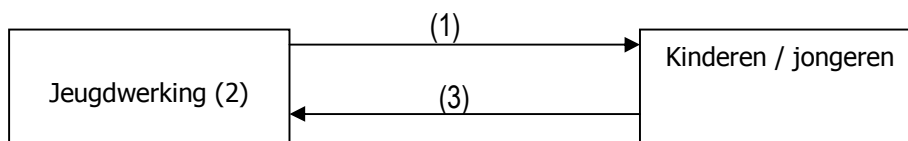
- A. Een aanbodwerkwijze in het eigen milieu van de kinderen en jongeren.

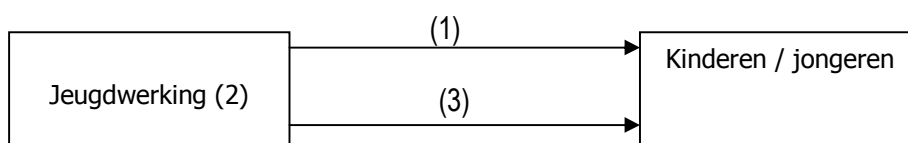
- B. Een aanbodwerkwijze met actieve en offensieve wervingsacties

- C. Een aanbod ontwikkeld op basis van voorafgaande offensieve contacten met kinderen en jongeren maar dat plaatsvindt in de eigen werking.

- D. Een aanbod ontwikkeld op basis van voorafgaande offensieve contacten met kinderen en jongeren dat plaatsvindt in het eigen milieu van die kinderen en jongeren.

Een must voor het jeugdwerk?

Vraag: Zou elke jeugdwerking vindplaatsgericht moeten werken?

Antwoord: Uit de Marge pleit ervoor dat jeugdwerkingen hun drempels verlagen, zeker voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Vindplaatsgericht werken kan hen daarbij helpen. Toch is voorzichtigheid geboden. Een jeugdwerking moet op voorhand goed nadenken over de gevolgen van bepaalde keuzes. Een niet goed doordachte of niet goed voorbereide keuze kan heel wat moeilijkheden opleveren. Legio zijn de voorbeelden van jeugdwerkingen die wervingsacties doen voor kinderen en jongeren uit een aangrenzende wijk, daarin ook slagen, maar daarna vaststellen dat er serieuze conflicten zijn tussen de kinderen en jongeren van de verschillende wijken.

Vraag: Is vindplaatsgericht werken dan zo moeilijk of tijdsintensief?

Antwoord: We moeten het alleszins niet moeilijker maken dan het is. Hoe kleinschalig een vindplaatsgerichte actie ook is, het is altijd meegenomen. Ter illustratie: een jeugdwerking met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren die een sterke traditie in een specifieke wijk had, stelde vast dat door het personeelsverloop de voeling met de wijk en de kinderen en jongeren verloren was en er zich daardoor problemen voordeden. Daarop gaf de jeugdwerking de jeugdwerkers de opdracht om in plaats van hun auto dagelijks op de parking van de werking te parkeren, hun auto aan de rand van de wijk achter te laten en tijdens de tocht naar de jeugdwerking hun ogen en oren open te houden.

Deze kleine beslissing had grote gevolgen.

- De jeugdwerkers kregen een veel beter zicht op de wijk en de kinderen en jongeren die er leefden en konden bepaalde gedragingen en situaties beter inschatten.
- Stilaan leerden de jeugdwerkers, naast de kinderen en jongeren die al naar de werking kwamen, ook andere kinderen en jongeren kennen.
- Er groeiden stilaan ook contacten met de ouders, oudere broers, andere buurtbewoners ...
- Ze konden enerzijds het aanbod van de werking bekend maken, maar anderzijds ook al pratend met de kinderen en jongeren te weten komen wat er bij hen leefde en hoe de werking op hen overkwam.
- ...

Reeds een half jaar na de parkeerbeslissing waren de positieve gevolgen voor de werking duidelijk. Zo zie je maar dat creativiteit in het zetten van kleine stapjes, op korte en lange termijn plezierige en waardevolle gevolgen kan hebben!